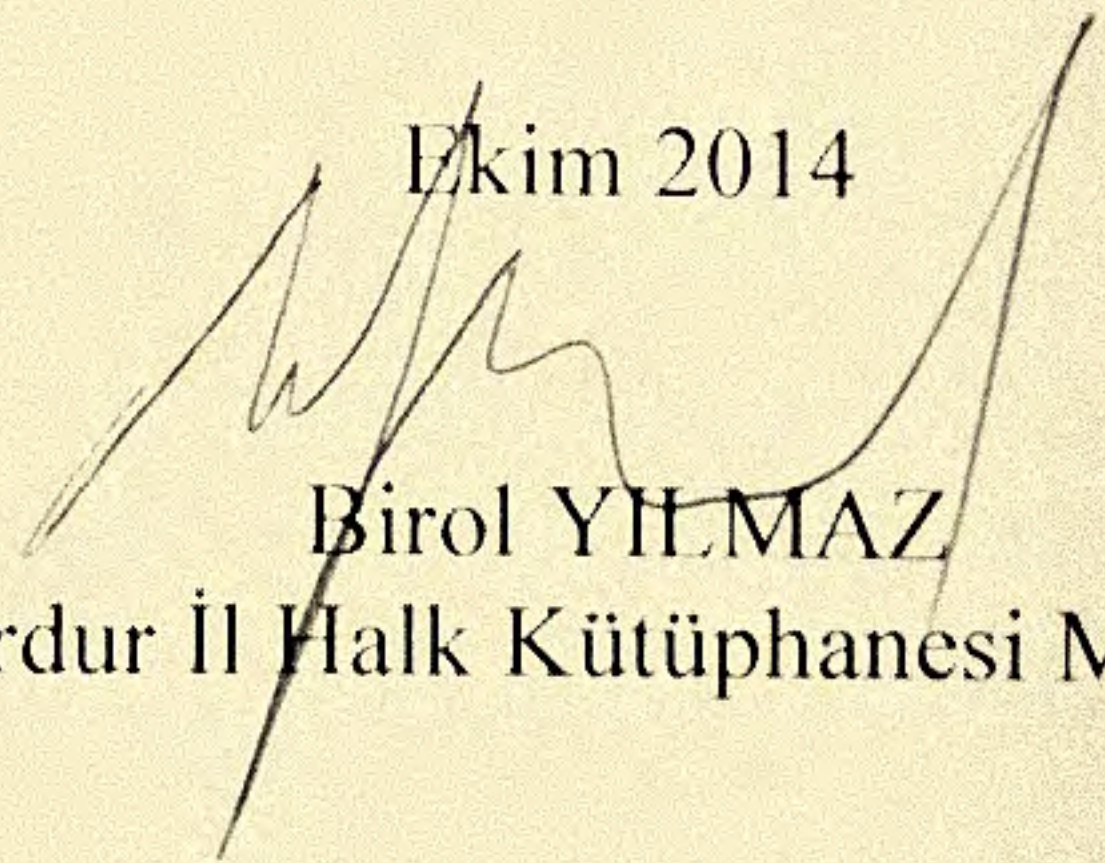

TEŞEKKÜR

Burdur İl Halk Kütüphanesi arşivimizde bulunan ve ilki 1937 yılında Burdur Halkevi tarafından yayınlanmaya başlanılan Ülker Dergisi'ni, Burdur ile ilgili bilimsel araştırma yapan kişilere kaynak olması amacıyla PDF formatında dijital ortama aktarıp yayınlamaya karar verdik (2 - 6. Sayılar). Böyle bir çalışmayı yapmamızdaki amaç Ülker Dergisi'nin kütüphanemizde tek nüsha olması nedeniyle yıpranmasını engellemek ve araştırmacıların ilgili kaynağa ulaşımını kolaylaştırmaktır.

Ülker Dergisi'nden Cumhuriyetin ilk yıllarına ait Burdur ile ilgili folklor, tarih, yaşam, sağlık, coğrafya, edebiyat ve ekonomi gibi konularda önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Burdur yöre kültürüne ilişkin önemli veriler içeren bu derginin dijital ortama aktarılmasında öncülük eden ve tarama çalışmalarını takip eden Tarihçi Sayın **Osman KOÇIBAY**'a ve dijital ortama aktarma çalışmalarını yürütüp, çok değerli katkılarda bulunan Tarihçi Sayın **Fatih DEMİR**'e, Sayın **Mehmet KILIÇ**'a, Sayın **Salih SAYDAM**'a ve Sayın **Şükrü KORKMAZ**'a teşekkür eder, bu çalışmanın Burdur'a, Burdurlulara, Burdur sevdalarına ve Burdur ile ilgili çalışma yapan değerli araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim.

Ekim 2014

Birol YILMAZ
Burdur İl Halk Kütüphanesi Müdürü

ÜLKER

İKİ AYDA BİR ÇIKAR
BURDUR HALKEVİ DERGİSİ

Sayı : 2

İkincikânun 1937

Büyük Lozan Sulhü, Boğazların Hakimiyeti zaferlerinden sonra Sancağın istiklâlini temin suretiyle Türk tarihine üçüncü bir altın sahife daha ilâve buyuran genç ve kutsal Türk Cümhuriyetini en heyecanlı bir minnet ve şükranla tebci eder. Bu millî hadiseyi "ÜLKER,, sahifelerinde ebediyete tevdi için mecmuanıza "**Sancağın Fevkalâde Sayısı**,, adını vermeyi vazife biliriz ..

İçinde Bulunanlar

İdeal mecmua - Bir mecmua niçin çıkarılır	Kerim Aydın
Namık Kemal (Şiir)	"
Okumak "Düşünce,,	"
Burdur ili (Tarihî coğrafya)	Naci Kım
Netice, Bir tazmin	Kerim Aydın
İstanbul (Yurt tasviri)	"
Antakye " "	"
İstediğim şiir	"
Bir kız için (Şiir)	K. Ekrem
Ondört yaş " "	"
Burdur (Yurt tasviri)	A. Selçuk
Hatay — Sancak (Tabii, beşerî coğrafya)	Hamit Sadi Selen
Tarihî bakımdan sancak ve havalisi	K. Aydın
Fecir (Şiir)	"
San'at, Tan "	**
Tenkide dair	K. Aydın
(ÜLKÜ) Mecmuası hakkında	"
"Bir müşahedeye dair,, tetkik	"
Halkevinde (Himmetin oğlu) "Müsamere,,	Mecmua

ÜLKER

BURDUR HALK KÜTÜPHANESİ

Sayı : 2

Yeni kayıt No: 155

İkincikânun 1937

Eski kayıt No:

İdeal Mecmua

Bir gün, yüzünde asıl ruhlara mahsus berrak bir aydınlık, sesinde herkesin âşina olamayacağı ilâhi bir ahengin ve nağme titreyen arkadaşımınla mecmualara dair konuşuyorduk.

Diyordu ki; bir ideal mecmuaya girecek yazılar, ciddi mevzulara dair kitaplar kadar ağırbaşlı; güç beğenir, fevkalâde itinalı bir şekilde olmalı, hiç bir vakit, hatıra ve gönüle bakarak alelâde yazılar konulmamalıdır.

İdeal bir mecmua mensup olduğu milletin bütün duygu ve düşüncelerini en bakir, en saf ve en temiz bir şekilde sahifelerine aksettirir. İlimde, felsefede, san'atta, hukukta ciddi tetkiklere müstenit eserler bulundurur.

Yeni ve kudretli istidatları garezsiz ve ivesiz bir surette keşfeder. Bütün hayat medeniyet ve kültür meskelerine dair her tarafta çıkan düşünce ve fikirleri ciddi bir surette münakaşa ederek, haklarında doğruya en yakın hüküm verir.

Böylece avare gençlik bu mecmuada bir ruh ve sükûn mersasına erdiklerini duyarlar ve böyle bir mecmuaya yazısını kabul ettirmek her hangi bir genç için en yüksek mazhariyet olur.

Çünkü; ideal bir mecmua bir (Şah eserler) serisi demektir. Burada bilerek

"Antoloji," demiyorum. Zira kelimelerin füsün ve manzaralarına, çıkardıkları ses ve âhenge derin bir iştihak duyarım. Kelimelerde en küçük bir kabalığa ve ruh çöküntüsü ifadelere dayanmam.

Bu sebeple güzel Türkçe karşılığı varken ecnebi bir kelime olan "Antoloji," sözünü söylemek bile istemem. Her şeyde, her harekette, her münakaşada asıl bir nezahet ve zarif bir ifade ve üslup aradığım için.

Bununla demek istiyorum ki; bir mecmuaya girebilecek yazılar bugün, yarın, her vakit derin bir zevkle okunabilecek derecede nefis, bakir, sade ve asıl olmalıdır.

Bir zaman bütün liselerin edebi kıraat kitabı olan (İktitaf) serisi ve sair seçme yazılar mecmuaları gibi.

Bu sebeple "İdeal bir mecmua," nın yazı heyeti yurtta ve her kültür diyarında çıkan bütün mecmua, kitap ve gazeteleri gününününe okuyarak bu neşriyat arasından en değerlilerini ayırıp tetkik, tenkit ve hulâsa etmeyi bir vazife bilirler.

Böylece okuyucularını, mesleklerine dair, iyi eserleri aramak mecburiyetinden kurtarırlar.

Sonra gençliği daha cazip bir meşguliyet ve tetebbu nevi karşısında bulundurmak için en ağır mevzu ve üslûplu kitapları sade ve açık bir surette kısaltarak onlara sunarlar.

Hulâsa : İdeal bir mecmua tam bir "İlim ve kemal," mecmuasıdır. Bütün cemiyet ve hayat mes'elelerini en açık, en salâhiyetli ve veciz bir şekilde tetkik ve tenkit etmekle mükelleftir.

Bilhassa yurttaki neşriyatı günügününe takip ile, riyasız, pervasız ve garazsız olarak en hür bir gönül sadeliği ve nezahetiyle her mecmua ve gazetenin yazılarını açıkça ve riyasız bir şekilde tenkide mecburdur.

Öyle ki; yurt neşriyatını gümrük it-halatı gibi sıkı ve kat'i bir kontrole tâbi tutmak üslûp, fikir yanlışlarından başka her vakit hazin bir hezale doğru yürümekte olan dilin saffet ve güzelliğini korumak ideal bir mecmuanın en önemli bir ödevi olmalıdır.

Burada hemen "ÜLKÜ," mecmua'sı hatıra gelebilirse de bütün neşriyat hakkında salâhiyettar bir şahsiyet tarafından tenkitler vermiş değildir.

Sayın Pröfesör Fuat Köprülü tarafından bu dileklerimize göre geniş mikyas-ta yurt neşriyatının tenkidine müsaade buyurulursa cidden bütün fikir âlemi kendilerine minnettar kalacaktır ve bunu ümit etmekteyiz. Çünkü, sayın üstat bir zamanlar "Yeni Mecmua," yı tam kemal halinde idare etmişlerdi.

Büyük mecmua ve dergâh neşriyatını da burada saygıyla anmak gerektir.

.....

Neden sonra bu ruh âşinası genç dedi ki; hiç el dokunmamış, hiç okşanıp urselenmemiş ve kendi güzelliğini ancak suların aksinde seyredebilmiş bir güzele olan beşerî iştihak ne ise, her neslin yeni san'ata ihtiyacı da öyledir.

Bulduğumuz tepeden gül dalgalı

bir rüzgâr geçiyor. Önümüzdeki göle-akseden geniş gurubun altın ışıkları yüzümüze vuruyordu.

Bu ilâhi gencin tatlı, baygın nağmeli sesini ruhumun bütün heyecaniyle dinliyor, hiçbir aşk ânının vermediği mesti içinde bulunuyordum. Dedim ki; san'at heyecanını bu kadar derinden duyan adam; şüphesiz, bu san'atı yaratmak kudretini de kendinde bulur. Ne var sanki, bir mecmua da biz çıkarsak ve ruhunu okşıyacak bazı sözler söyledim. Hayır, duyduğu san'at iştihakı, bir san'at eseri yaratacak dereceye gelmemişti. Henüz ve ilâhi zevkine âşına bir mahfil buluncaya kadar ruhunu heyecanlarının azabı içinde tutmaya mecbur olduğunu söyliyerek yanımdan ayrıldı, gitti ...

O gün bugündür kendisini göremedim. Fakat sezdiği ve alevden kelimeler halinde anlattığı san'at eserinin ihtirasile her vakit bir mecmua çıkarmak ihtiyacını duydum.

Bu iştihakın sevkiledir ki; her Vilâyetin bir mecmua çıkarmak ihtiyacında bulunduğunu sanıyorum. Kerçi bazı kimseler bu ihtiyacı duymamakta ve her yerde bir mecmua çıkarılacağına, mevcut Halkevi mecmualarından bir ikisi etrafında toplanılarak bir birlik yapılmasını istemektedirler.

Halbuki bu pek yanlış bir düşüncedir. Çünkü; bir mecmua çıkarmak ihtiyacı her şeyden evvel mahalli bir heyecandan, mahalli bir hareket ve ileri görüş heyecanından doğar.

Bunun için her hangi bir Vilâyetin hususiyetlerini, renklerini aksettiren coğrafi ve tarihî tetkikler, şiirler, tablolar, hikâyeler, etütler diğer bir Vilâyetin mecmuasında güçle yer bulur. Çünkü bir mahallin duyabileceği, görebileceği hususiyetleri diğer bir Vilâyet muhiti bütün samimiyyetile duyamaz, göremez, Böyle olunca mecmuasına da koyamaz.

Bundan başka tabiatın her safhasında olduğu gibi bütün reel hadiseler dağınık ve yer yer hususî mahiyet arzederler. Nasıl tabiatta kat'î bir topluluk yoksa; ferdî zekâ eserlerinde de hiç bir vakit topluluk ve birlik yoktur. Bu her cemiyette böyledir. Her yerde cemiyetin umumî duygularını yer yer dağılan mahalli duygu ve görüşler bildirir. Öyle ki eski bir Devlet Başvekili mensup olduğu ulusun öz duygu ve heyecanlarını, en saf ve temiz dileklerini bilmek için bütün Vilâyet mecmua ve gazetelerini tetkik etmekle mümkün olabileceğini söylemiştir. Hakikatan kemal çağına ermiş bir ulusun öz duygu ve dileğini bulduğu yurdun her tarafında çıkan mecmua ve gazetelerden öğrenmek kadar muvafık bir hareket olamaz.

Sonra her hangi bir ilim-san'at adamı gelişi güzel her hangi bir mecmuaya yazı veremez. Verse bile bu mecmuanın kendine göre çizilmiş programı haricinde telakki edilmesi ekseriya vakidir.

Hatta kitap halinde intişar ettiği zaman muhitinde geniş akisler ve tesirler bırakan birçok eserler bilirim ki; kitap olarak basılmadan evvel birkaç mecmua sahibinin kabulüne mazhar olmamışlardı.

Meşhur Franklenin bu yoldaki hatıratı bu hakikata en büyük bir misaldir.

Sonra bazı mecmua sahipleri tanımadıkları kimselerin yazılarını — ne kadar güzel ve ciddi bir yazı olursa olsun — idrâkları haricinde bularak ya hiç neşretmezler, yahut birkaç salâhiyettara gösterdikten sonra tehirle neşrederler.

Halbuki neşri bir müddet geri bırakılan bir yazının biraz değiştirilmiş ve ya hiç değiştirilmemiş bir şekilde bir başkasının imzasıyla intişar etmesi ekseriya vukua gelen bir şeydir.

Ve en mühim bir cihet te şudur ki; her hangi bir mevzu dair bir yazının neşri tehir olunursa, değeri tehir müddetiyle mütenasip olarak düşer. Hatta demoda olur ve artık neşrine lüzum da

kalmaz.

Hele san'at eserleri bir fecrin uçucu irtisamlarına benzerler. Derhal yazılıp neşredilmezse ertesi günü aynı duyguları bir başkasının duymasına, aynı görüşleri bir başkasının görüp yazmasına hiçbir mani kalmaz. Bu ciheti her büyük san'atkâr ömründe yüzlerce defa görmüş ve yana yakıla anlatmıştır.

Bunun için her vakit, her tarafta bir yeni mecmuanın kurulduğunu ve kurulacağını bütün hayat boyunca görecek ve işideceğiz. Bu zaruret kuşların belli mevsimlerde iklim değiştirmeleri ve günün her saatinde ötmeleri gibi tabiidir.

Çünkü, her vakit itiraf edilen bir hakikat var ki; o da büyük kültür mes'ele ve mevzularına dair ciddi ve orijinal eserlerin hep sakin ve saf muhitlerde vücuda getirildiğidir. Bütün tarih boyunca görülmüştür ki; en büyük âlimler, kâşifler, san'at dahileri hep mensup oldukları yurdun nisbeten sakin ve her türlü maddî gürültü ve mücadeleden uzak yerlerinde yetişmişlerdir.

Bu tarîhi hakikattan ötürü, meselâ Berlinde bütün Alman Profesörleri şehrin en uzak semtlerinde, köylerinde otururlar; Türk rönesans tarihinin şahadeti de bu hakikati teyit eder.

Bizim bugünkü büyük mütefekkir ve hakikaten yüksek Profesörlerimizin bulunduğu mevkilerde gözönüne getirilince Anadolunun en çok tabiatla başbaşa bulunan yerlerinde en saf, sade ve hür fikir, san'at kaynakları olacağında şüphe edilemez.

Bir zamanlar Karesi, Bursa, Konya, Kastamonu, Manisa, Amet, Amasya, Sivas, Kayseri, Bitlis, Erzurum, Antep ve Niğdenin ne büyük ilim ve fikir merkezleri olduğu Anadolunun umumî medeniyet tarihini tetkikle anlamak güç değildir.

Bundan dolayı her Vilâyet merkezinde bir mecmua çıkarılması Halkevlerinin önemli bir işi olmuştur ...

K. G. Aydınlu oğlu

Namık Kemal

*Gür saçları siyah bir orman gibi,
İçinde geceler derinliği var ...
Durağı ezelden bu şahikalar;
Ve denizler gibi coşkun, asabi ...*

*Tanrım, bu gözlerde tecellin mi var?
Ki : Her inıtafı saher gibidir;
Ve yurda gül şafak serer gibidir;
Alnında ilâhi bir güneş yanar ...*

*Şahikalar gibi yüce başında,
Sonsuz bir âlemin rüyası vardı;
Vatan, vatan diye canan arardı;
Şimdi o hüzüdü mezar taşında ...*

*Kızıl sultanların yanı başında
Bir altın heykeldi onun hayali;
Bütün bir cihana örnekti hali;
Yazık gurup etti elli yaşında ...*

*Fakat henüz batan bir güneş gibi
Çepçevre afaka vurmuş ziyası;
Her an, her tarafta aksi sadası;
Şimdi geçip giden millî marş gibi.*

*Eğildi her nesil kabri önünde,
(Büyük Kemal) doğdu kudsi hakinden
Her gün ilk fecirle rühü pakinden
Gür sesi duyulur tanrı önünde ...*

*Fatredere rönesans yadiyle onun;
Kemal adı sarmış tarihimizi;
Kemallarla anar bu dünya bizi;
“Atatürk,, bir ilâh adıyla onun ...*

Kerim Aydın

OKUMAK

Okumak; görüş. duyurş ve düşünce mücadelesidir. Her hangi bir mevzuada dair yazılan bir eserin her satırını tenkit, tahlil ve terkip etmek hareketi ve ya cidalidir.

Okuduğu eseri hem sentaks bakımından, hem mantık, felsefe, estetik bakımından tahlil, tetkik etmiyen kimse bir şey okuduğunu sanmamalıdır.

Hakikaten bir şey okumak demek, onun künhüne, iç yüzüne vakıf olmak demektir. Bir romanı bile sırf zevk almak ve heyecan duymak için sadece okumak manasız bir iştir. Bir roman bile, muharriyle mücadele edilerek; mevzuun tasvirinde muvaffak olduğu, olmadığı yerler ayırt edilerek, romanın tabii sun'î, sa-

mimî, gayri samimî yerleri işaret edilecek okunmalıdır. Öyle ki : Meselâ 300 sahifelik bir roman okunup kitap kapandıktan sonra bu romanın en çok beş sahife tutan bir hulâsası yapılabilmesi ve bu hulâsa romanı okuyan o adamı bir daha o kitabı açmaya mecbur etmeyecek derecede etraflı bir surette bütün mevzuu ve müdafaa edilen tezi tamamen ifadeylemelidir.

Biz bu mecmuada böyle okumak, anlamak, görmek, düşünmek, yazmak, takdir etmek, tenkit etmek melekelerini ve ya iştihakını bulduğumuz muhite verebilirsek ne saadet ...

Kerim

Tarih, Coğrafya, Etnoğrafya ve
Folklor Bakımından

Burdur İli

NACI KUM

Burdur Halkevinin aylık dergisi güzel bir adla elime deydi. "ÜLKER,, in, adını aldığı yıldız gibi nurlu ve ışıklı olmasını dilerim.

Bu derginin, Halkevleri neşriyatından beklenen verimli yolda ilerlemesi, herşeyden çok memleketi tanıtmaya çalışması gerektir. Burdurlu münevverler ve muallimler için bu havalide tetkike değer birçok şeyler vardır. Dergiyi çıkaran arkadaşlarımızın bu noktaları gözönünde tuttuklarından eminim.

Bir müddet içinde bulunduğum ve her fırsatta yollarından gelip geçtiğim Burdur İline şöyle uzaktan bir bakış, bu havalide zengin ve orijinal tetkik malzemelerinin varlığını göstermiştir. Bundan böyle de fırsat el verdikçe bu çığırda yazılar vermeğe çalışacağım.

* * *

Burdurun kadim tarihi, Pisidya tarihiyle müşterektir. Esasen Anadolunun eski coğrafî taksimatında Burdur, Pisidyaya dahildir. Pisidya, Anadolunun göller bölgesidir. Bu bölgenin tarihî hakkında muhtelif

yazılarımız neşredilmiştir. [1] Pisidyalılar devrinde Burdur şehrinin bulunduğu yerde [Dorzela] ve ya [Daza] adında küçük bir kasaba olduğu, Sirvilyam Ramzey'in Anadolunun tarihî coğrafyasında kayıtlıdır. Bu havalinin hakim beldesi [Saglasus, Ağlasın, Belönü] şehri idi. Burası Pisidyanın beş müstahkem şehirlerinden biri idi [2] Malûm olduğu üzere ilk kurunların meşhur şehirleri, büyük güzergâhlar - şehrahlar - uğrağında ve oldukça sarp mevkiler de kurulmuştu. Burdur şehrinin kendisi [Efes] yani Ayaslug - Selçuk ve Antiyoh yani Yalvaç, Konya, Kilikya ve İrana doğru giden büyük Şehrahın üzerinde ve ya yakınında olmuş olsa bile mevkii itibariyle bir merkeziyeti haiz değildi.

Orta devirlerde ise Bizans, ve Selçuk

(1) Konyada vaktiyle çıkan (Yeni Fikir) mecmuasiyle İsparta Halkevinin dergisi olan (ÜN) de neşredilen makalelere bakınız.

(2) Pisidya kolonilerinin merkezi, Antiyoh, yani Yalvaç idi. Bu koloniler beştir. 1) Lysttra, 2) Parlais, 3) Komana, 4) Saglasus, 5) olbasa. Bunların tesis tarihi milattan önce 27 sıralarıdır. Colonia Coesarca, S. VV. M. Kamsay 1919.

kuvvetlerinin sık sık çarpıştıkları bir mıntaka olarak görülür. [3] Selçukların inkırazından sonra — 13 üncü asırda — Denizliden Beyşehirine kadar Hamit oğulları idaresinde kalmış ve Hamit oğullarından, Osmanlılara intikal etmiştir.

Coğrafya Bakımından :

Orta Anadolu yaylası ile Akdeniz arasında münbit ovalar, yeşil kuruluklar içinde sayısız göl ve gölcükleriyle doyulmaz manzaralar arzeden göller bölgesinin bariz vasıfları Burdur İlinde görülür. Burdurdan Antalyaya doğru bir taraça halinde yükselen ve (Kurna) yı geçtikten sonra Çine ovası ve yaylası, Çeltikçi, Bucak bel ve ovası geçitlerinde kademe kademe alçalarak Akdenize inen bir yolcu, yayla ve sahil iklimi arasındaki âhenkli değişikliği derhal hisseder. Bel önü ve Çeltikçiden başlayan, orman hududu Toroslara aşarak Akdeniz eteklerinde biter.

Etnoğrafya Bakımından :

Burdurun şehir, kasaba köy, dağ ve dere ... Adları gözönüne alınırsa bu mıntakalarda koyu ve asil bir oğuz camiasının yerleşmiş olduğu anlaşılır. Öyle ki, Burdur köylerinin hemen hepsi 11 ve 12 inci asırlar zarfında ve daha sonraları büyük bir sel halinde Anadoluya yerleşen 24 Oğuz boylarının birisine aittir.

İl merkezinin adından başlayarak, şöyle rast gele bazı isimler üzerinde duralım :

BUR-DUR — (Bur : Koku, rayiha) kelimesi ile (dur : Rabt edatından) teşekkül etmiş öz Türkçe bir kelimedir. (L) ile okunduğu takdirde :

(3) Mağribli meşhur seyyah İbnibattuta da Antalyadan sonra Burdura uğramış ve Burdurdaki Ahi zaviyesine misafir edilmiştir. 7 inci hicret asrı.

BUL-DUR — (Bul : Baha, kıymet, değer) kelimesi ile (dur : Rabt edatından) teşekkül etmiş olur. Bununla beraber :

BULDUR — Damlâ, katra anlamına ve mükerrer olarak (Buldur, Buldur) damlâ damlâ olarak ta kullanılır. [4]

Esasen (Dur, Dür — Dır, Dir) eki Türkçede birçok mevki ve oymak adlarının sonunda gelmiştir. Meselâ :

ÖĞÜR-DÜR — (Eğirdir) kasabasının adı da : Cemiyet, iktiran, ümmet ve refik, anlamlarına gelir. Bayındır, Çavuldur, İğdir vs. gibi [5]

BAYINDIR — Burdurun cenubu garbisinde bir dağ ismi ve dağın yamacındaki köyün adıdır. Oğuzun Gök Han uruğundan mamur ve müreffah manasınadır.

KARAEVLİ — Çine ovasında bir köy adı. Oğuzun Gün Han uruğundan.

BÜĞDÜZ — Burdur köylerinden biri. Oğuzun Deniz Han boyundan.

ÇAVDIR — Tefenni köylerinden biri. (Çavuldur) telâffuzu ile Oğuzun Gök Han boyundandır.

YAZIR — Gölcük ve köy adı. Oğuzun Ay Han boyundan.

(4) Tarama dergisi. Sayfa 928

(5) Öyle sanıyorum ki : (Eğirdir) (Eğridir), eğri kilise den kalmıştır.

K.

YÜREĞİL — Üreğir telâffuzu ile Oğuzun Dağ Han boyundan. Kestel gölü civarında bir köydür. [6]

MANAY — Sögüt ve ya Manay gölü. Manay : mıntaka, saha, düzlük manasına. [Tarama dergisi sahife [112]

KARAKENT — Gölün şimali garbisinde bir köy.

YOVA — Burdur cenubunda bir köy. Büyük mansap sahibi anlamına [7]

Diğer köy ve mevki isimleri de tamamen Türkçe olmakla bereber Tefenni ovası garbinde Beyköyü önündeki (Abdülmelik ovası) ismi nazarı dikkati celp etti. Tarih sahifelerini karıştırdım. Bu ismin buraya verilmesinde münasebet aradım. Nihayet Antalya tarihinde şu kayde rastladım : "Emevi hükümdarlarından Abdülmelik ile İmparator genç Jüstenyen arasında 635 milâdı senesinde aktedilen bir muahede mucibince Libnandan kaldırılan 12000 nüfustan ibaret olan Mardaitler'in kısmı küllisi Pamfilya da yerleştirilmiş ve burada kendilerine miktarı kâfi arazi verilmiş olduğu Rumca tarihlerde yazılıdır., [8]

Bu kayıt dikkate değer. Bugün mühim davasını halle çalıştığımız Hatay Türklerinin, İskenderun ve Mardin civarındaki ecdadı bu Mardaitlerdir. Bunlar orta Asyadan gelme eski Türklerdir. Pamfilya yani Teke iline vaktiyle yerleştirilen bu kabileden mühim bir kısmı

(6) Yöreğil (Yörük) den kısaltmadır. İkin yörükler tarafından kurulduğu anlaşılıyor. Esasen Burdur köylerine ait esaslı ve ciddi araştırmalar yakında intişar edecektir. K.

(7) Bu köyün adı (Yova) dır. Bildiğimiz ev, berk yuva manasındadır. Bilhassa küçük bir köy olduğu için yuva adını almıştır.

(8) Antalya tarihi Süleyman Fikri S. 39

Tefenni, Korkutili ve Antalya dağlıklarında yaşamış olsalar gerektir.

Zaten Selçuklar devrinde en çok Türkmen yerleşmesine el vermiş olan bu mıntakalardır. Çünkü buraların mer'a ve ormanları sürülerin yayılmasına çok müsaittir. Bugün bile Tekede yörük obalarının kesafeti diğer mıntakalardan daha fazladır.

NETİCE

Şu sönen gölgelenen dünyada . .
Bize bir zevki tahattür kaldı.

A. H.

Bu şiir bir sona erişi söyler ...

*Son ufka inince altın ziyalar,
Başlardı akına eski rüyalar.
Bürürdü gönülü melâl her akşam,
Yüzüm bir solan gül, başım pürilham*

*Sahilde, kuruda bir vurğun gibi,
Dolaşır dururdum; şimdi neyleyim
"Ömrüm bir tepeye vurmuş gün gibi,"
"Şöyle böyle derken geçti neyleyim,"*

K. Aydın

Bir Tazmin

Nerde genç kızlar o has bahçede sevdiklerimiz,
Bir venüs lilya idi karşıda gördüklerimiz.
Şimdi bir ömre bedel günleri hep yâdederiz;
"Ağlarınız hatıra geldikçe gülüştüklerimiz."

K. A.

İSTANBUL

*Bütün bir cihanın şen İstanbulu;
Minareler, kubbeler manzaralar dolu
Şiir ikliminin füsünlu gölü,
Marmara ve ufku sonsuz fecirler...*

*Narin bir sicilya, şoh kızlariyle,
Ve Nis gül kokulu denizleriyle;
Ve şam iri iri yıldızlariyle;
Göksünde birikmiş bütün o yerler.*

*Doğunun, batının en güzel yeri,
Ve yüce Türklüğün ilk şah eseri.
Binbir gecelerin altın şehiri;
Çevresinde güzel, beyaz yalılar.*

*Bir rüya cenneti var sahilinde,
En güzel hat denen boğaz yolunde,
Özlenir her vakit yad illerinde.
Örnek aldı onu bütün şehirler.*

*Bir ömre bedeldir seyri felekte,
Çamlıca ve göksu, yeşil bebekte
Filorye, Suadiye hep bir örnekte.
Çam, defne, gülkokan bütün bu köyler*

*En kadim tarihin şen İstanbulu
Sonsuz ufukları emeller dolu
Buradan başlamış ilâhlar yolu
Doğmuştur burada bütün güzeller...*

Kerim

ANTAKYE ...

*Akdeniz üstüne vurunca şafak;
Hep dağ eteğinde görünür sancak.
Gür çamlar içinde güneş altın tak,
Ne güzel bu dekor, onu Antakye.*

*Üç yayla karşısı, sonsuz çağlıyan;
Kırk yüz yıl burada gülüp ağlıyan;
Ezelden Türklüğü yurda bağlıyan;
Toroslar yolunun sonu Antakye ...*

*Koyvermiş kendini rüzgâr seline;
Bir akın yapsa ah, canan iline;
Vurulmuş dünyanın en güzeline.
Öz yurdun gülşeni, göynü Antakye.*

*Verir mi anayurt onu illere;
Bir ateş ok gibi yad gönüllere;
Hatay destan olsun bütün dillere;
Türklüğün şerefi, yönü Antakye ...*

K. Gültekin

İSTEDİĞİM ŞİİR

*İçinde dalğa dalğa ruhun sadası olsa;
Renginde ürperişler, fecrin ziyası olsa.*

*Yayılsa misraımdan iklimlerin havası,
Her cümlesinde kevnin mahrem füsunu olsa*

*O kadar şeffaf olsa, mavi tül gibi narin
Beyaz, ipek tenlere bahar gibi sarılsa.*

*Alev alev yüzlere olsa bir fırça rüzgâr,
Her göksünü açınca gül kokular yayılsa.*

*Ve söylerken bir aşkı sema kadar güzel, saf
Akan sesinde ömrün geçen bir yadı olsa*

*Hayata şüphelerle bakarken şöyle meftur
"Oh niçin?," deyen hazin bakışın aksi olsa*

K. G. A.

BİR KIZ İÇİN ...

Dağılmış omzuna kumral saçları,
Güneşte parlıyan şelâle gibi ...
Işık gül yüzüde ... İnce kaşları -
Fecirde örperen bir hale gibi ...
Teninden en nefis bir ıtır uçar
Geçtiği yerlere baharlar saçar;
Gözünden bir damlâ nur alır açar
Bu gönül hercai bir lâle gibi ...
Yanağı kadife gül gibi yanar;
Görenler ömrünü bu zevkle anar
Dudaklar ezeli bir neş'e sunar;
Şaraplarla dolu piyale gibi ...
Ne zevkli ve şakrak, cilve sözleri
Bir mermer heykelden şuh omuzları
Lâcivert ışıkla dolu gözleri -
Ne yazık dalıyor melâle gibi ...

K. Ekrem

ONDÖRT YAŞ ..

Bahçede bir sabah rüzgâr eserken,
Dağıt saçlarını vakit var iken,
O rüya ile çık kuşlar öterken;
Henüz varmışınız ondört yaşına
Güzel robunu gey, çık tek başına ...
Yolunda karşına bir genç çıkarsa
Eğilir önünde, elin sıkarsa
Şeffaf güzelliği gönlün yakarsa
Açık kolunu ver bu yoldaşına
Henüz varmış iken ondört yaşına ...
Bu genç bir adonis, bir ganimettir,
Solan güller açmaz, sev ki fırsattır
Geçer bu çağınız bil ki âfettir
Hemen gel, iniver pınar başına
Artık varmışınız ondört yaşına ...

K. Ekrem

BURDUR

Toplanmış hep bu yerde dağınık sevgililer;
Nazlı göl, uçmak bağlar; mavi gök, sıra dağlar
Sıkılmasın diyerek bu yerdeki periler,
Güzelliğin başında deredeki su çağlar !

Bürünürken güneşler gölün çılgın tülüne,
Gök iner yıldızıyla dolaşır sokak sokak.
Karanlık; kuytularda gezer döne sürüne ...
Hırçın bir yavru tiren, tepinir haykırarak ...

Geceyi uyarırken, seherler ürkek ürkek;
Kumrularla başbaşa şu coşkun tezgâh sesi.
Sanırsınız, dokuyor ezgiyi ipek ipek ...
Esen yelde titriyor görünümün bestesi.

Tabiatle yarışan, koşan, başaran Burdur;
Çağanla sözbir eden, ülküyü saran Burdur;
Kışın örs alevinde yanan, kızaran Burdur;
Baharda mavi göle çiçekle varan Burdur ...

A. SELÇUK

Hatay — Sancak

Mıntakasının Tarihi, Beşerî ve Tabii Coğrafyası

Bu ay içinde Antakye ve İskenderun için binlerce yazılar yazıldı; Hatay Türklerinin mukadderatıyla alâkadar bu tarihi hadiseye (ÜLKER) bigâne kalamazdı. Sancak için yazılan tetkikler arasında ilmi değeri çok yüksek olan ve cidden pek bitaraf bir araştırma ile yazılan sayın profesör (Hamit Sadi Selen) in etüdü nü kısmen hulâsa, kısmen olduğu gibi mecmuaya almakla bu büyük ve millî hadiseye karşı duyduğumuz derin heyecanı ifade etmiş oluyoruz ...

K. A.

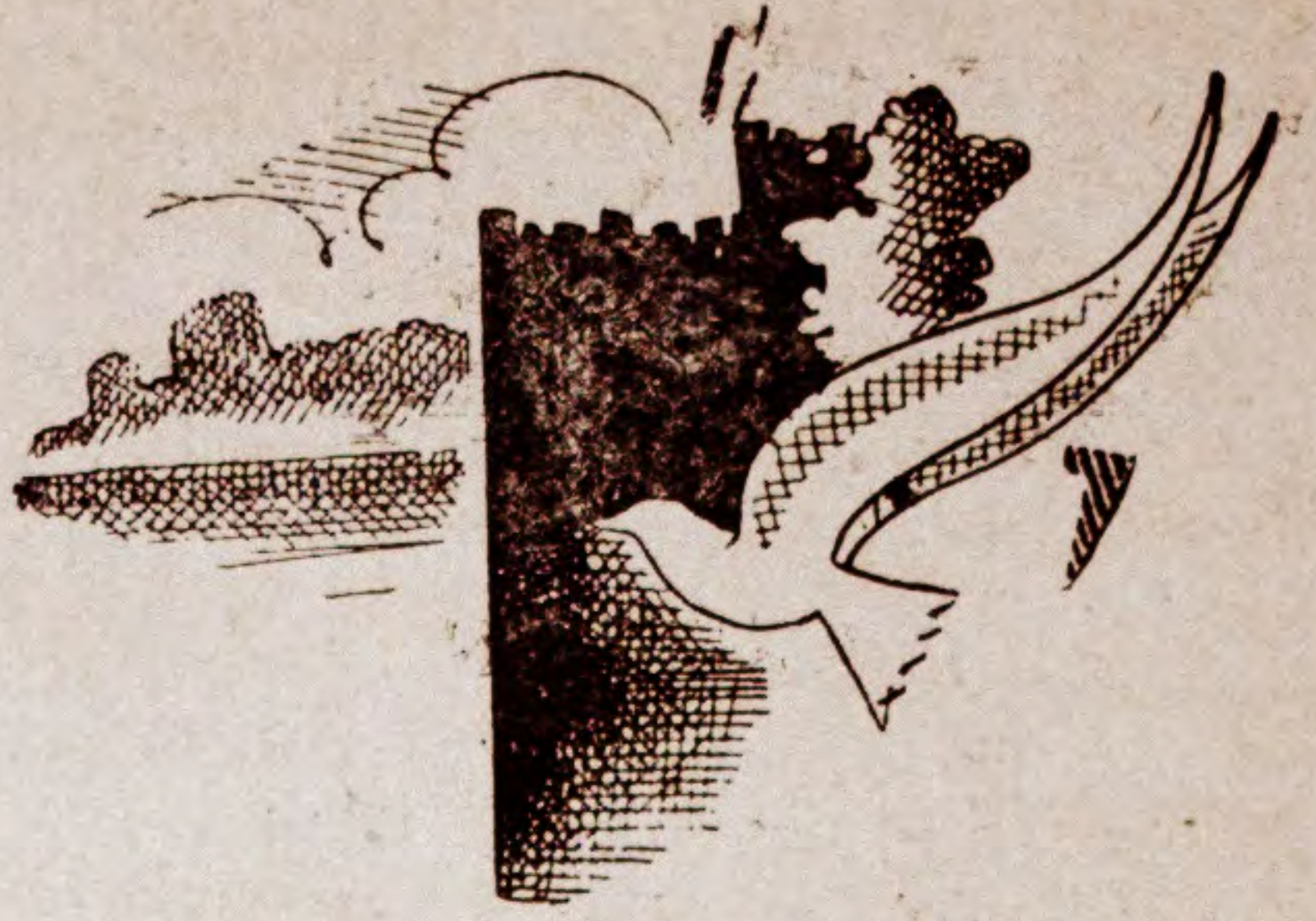
Milâttan 2000 sene evvel Hatî, Eti, Hatay Türklerinin kadim diyarı olan "Sancak,, tarihi, beşerî ve tabii vasıflar bakımından tamamiyle Anadolu yarım adasının bir devamıdır.

En eski coğrafyacılardan istirabonun Hatay mıntakasına (Tetrapolis) dört şehir demesi de gösterir ki, nice asırlardanberi Sancak, Suriye arazisinden ayrı sayılmıştır. İslâm coğrafyaları da aynı anlama yakın bir şekilde avasim (Metropoller) mıntakası demişlerdir

Filha'lîka sancak mıntakasını vücuda getiren Amanos dağları, Torosların bir devamı olarak bu havalinin şimalinden cenubuna ası nehri kapılarına kadar uzanır. İskenderun körfezi boyunca uzanan bu dağlarda çok zengin demir vardır. En mühim geçidi 670 metre yükseklikteki Beylân — İskenderun yoludur. Beylânın şimalindeki dağa elma dağı, cenubundaki dağa kızıl dağ denir.

Payas çayı ile Beylân geçidi arasında dağlar birbirine yaklaşır ve alçalırlar. İskenderunun doğusunda elma dağı 1835 metre yükselir. Üstü çalı ve meşeliklerle örtülü bu dağların her tarafında güzel yaylalar ve vadiler uzanır; her tarafından su akan bu yayla arazisi bereketli ve verimli topraklardır. Cenupta Beylân yaylası, İskenderun körfezine bakan soğuk su ve nerkislik yaylaları pek meşhurdur. Buralarda güzel oteller vardır.

Kızıl dağ tepeleri arasında Atık yaylası sulariyle meşhurdur. Yazın buralara pek çok seyyah gelir.

İkinci silsile, mıntakanın cenubunu kaplayan 1750 rakımlı Akra tepesiyle meşhur kasyus dağlarıdır. Bucak, bayır ve kuseyr yaylaları bu dağlar arasındadır. Amık ovasıyla bir müddet kesilen bu dağlar doğu kısmın şimalinde havar dağı, kurt dağı ile anılır.

Sancağın şark tarafını Sam'an ve Baişa dağları çevirir ki, Sancak havalisini Halep ovasından ayırır ve bu mıntakaya tabii bir hudut teşkil eder.

Bu dağlar arasındaki çukur ovalar karasu ve ası nehri vadileri, amık ve gap ovaları gibi bütün tabiat ve manzara ve sahaları Anadolu içlerine kadar uzanırlar ve aynı iklim, şeraiti hayatiye nebati ve hayvanî muhit evsafı arzederler. (1)

Kıt'anın garbinde Akdeniz sahili dik ve arızalıdır. Yalnız İskenderun önlerinde ası nehri ağzında, kasyus dağlarının bir kısım eteklerinde az bir yer tutan düzlükler vardır

İklim :

İskenderundan (İbni Hâni) burnuna kadar uzayan sahillerde kış çok zadır. Kar düşmez don nadirdir. Yağmurlar 130 santimetredir. En çok Şubat, Mart, Nisanda yağar. Bu kısım iklimine "Nari-ciye,, iklimi denebilir.

Sahil gerisindeki dağlarda mutedil bir yayla iklimi vardır. Bu dağ ve yaylaları

(1) Antakye ve İskenderun havalisi iltiva dağları keora bakımından Anadolu dağlarına o kadar benzer ki, Suriyenin çıplak arazisinden geçip bu mıntakaya varırlar. Derhal Anadoluya girdiklerine dair hiç yanılmaz intibalar ve manzaralar karşısında kalırlar. Alman coğrafya âlimlerinden Bause ... "die türki 323,,

örten çam, meşe cinsleri Toroslardaki ağaçların aynıdır. Dağ ve yaylalar çok yüksek olmadığı için hemen her tarafta zeytinlikler ve bağlar vardır. Bu kısım iklime "Zeytin iklimi," denebilir.

Hulâsa, avarız ve iklim gibi tabii hususiyetler bakımından Sancak ve havalisinin müstakil bir coğrafî mıntaka olduğu; Suriye ye hiç benzemeyip tamamen Anadoluya benzediği görülür.

İskenderun :

Kendi adıyla anılan bir liman üstünde Elma dağı eteğinde kurulmuş bir şehirdir. 25 sene evvel yazılan Tevfki beyin kitabında 1100 haneli ve 300 kadar dükân ve hanı olan bir kaza deye, tarif edilmiş; Diyarıbekir, Maraş ve Antep iskelesi gösterilmiştir.

Bugün takriben 15000 nüfuslu bir şehirdir. Yakın zamanlara kadar şimalinde ve Türkiye hududu üstünde bulunan Payas. İskenderundan daha kalabalık bir yerdi. 1840 dan itibaren vapur nakliyatı buradan yapılmaya başlayınca İskenderun büyüdü. 59 kilometrelik bir hatla Anadolu hattına bağlıdır. Yüz sene evvel bir köy halinde olan İskenderun, münhasıran Türkler tarafından kurulmuş bir şehirdir ve bugün Antakye havalisinin idare merkezidir.

Deniz kenarı yazın pek sıcak olduğu için İskenderun köyleri hep dağ yamaçlarına sıralanmıştır. Şimalinde eski Beşoluk nahiyesi merkezi Sarıbey, Sincan, Sarı seki, güzelli köyleri; cenubunda Karaağaç, Hanum ve daha birçok köyler adlarından da anlaşılacağı üzere hep Türk köyleridir.

Kızıldağ eteğindeki Arsu tarihî bir yerdir. Şark ve cenup kısımları hep çalı ormanlarıyla örtülüdür. Bu civardaki köylerde Türklerden ibarettir. Elma dağının garp cihetindeki köyler İskenderun merkezine, şarkındaki köyler Hacılar nahiyesiyle Kırık han kazasına bağlıdır. İskenderun ve havalisinin bütün nüfusu 50 bin kadardır.

PAYAS — Dört yolun çok yakınında ve aynı iklime malik; meşhur limon, portakal bahçeleriyle zengin bir yerdir.

Anadoludan Suriyeye inen tarihî

yol bu sahilden geçtiği için kiya boyunca birçok harabeler sıralanır. Yelken gemileriyle nakliyat yapıldığı zamanlarda cenubi Anadolunun yegâne iskelesi Payastı. Bu sebeple 100 sene evvel İskenderundan daha büyüktü.

BEYLÂN (1) — Çok meşhur ve kadim bir Türk kasabasıdır. Evvelce kaza idi, şimdi nahiyeye merkezidir. Burada bulunan Rum ve Ermeniler bile Türkçeden başka dil bilmezler.

Ası Vadisi :

Antakye dağları şarka dik meyille iner. Şuğur (Sinor) köprüsünden Zambaklı köyüne kadar Ası nehri dar bir vadi içinde akar. Karşıda Vastanı dağları yükselir. Burada "Balıs" ve "Derkuş" hakim noktalarda kurulmuş kalelerdir. Zambaklıdan sonra Ası vadisi genişler. Her iki yamaçta Türk köyleri sıralanır. Şarktaki tepeler yeryer çalılık ve ağaçlıklarla örtülüdür. Eski bir yolun geçtiği öz vadisi üzerinde ve yamaçlarda Türk köyleri bulunur. Zaten buralar mıntakanın az nüfuslu bir köşesidir.

Şimale doğru gidince Amık ovasının geniş düzlüğü karşımıza çıkar.

Amık Ovası :

Amık adının menşei çok eski zamanlara kadar çıkar. Milattan 9 asır evveline ait kitabeler de (Unkı) diye geçmektedir. Sonraları (Umka) nihayet Amık şekline girmiştir.

Amık ovasının büyüklüğü takriben 1600 kilometre murabbaıdır. Burası bir çöküntü ovasıdır. Toprak tabakası çok derindir. Ova bir çayırılık manzarası gösterir. Ortada çok derin olmıyan bir göl vardır. Akgöl adını taşıyan bu gölün vüs'ati 89 km. murabbaıdır. Taştığı zamanlar 220 km. murabbainı bulur. Gölün etrafındaki sazlık yerler tehlikeli bir bataklıktır. Kenarlara doğru zemin sertleşir. Bu sebeple ekseri köyler kenarlarda sıralanır.

Ovanın her tarafına dağılmış olan hüyükler, buranın vaktiyle kalabalık zengin bir yer olduğunu gösterir. Fakat zamanla gölün yükselmesi Ası, ırmağına

(1) Bey — alan — anlamına öz Türkçe bir isimdir.

dökülen ayaz dolması yüzünden bataklıklar çoğalmış, havası bozulmuş, nüfus azalmıştır. Gölde balık çok olduğu gibi etrafında çeşit çeşit kuşlar uçuşur. Bu sebeple ova av hayvanatı bakımından pek zengindir. Yazın sular çekildiği zaman ovanın yeşil çayırlarında pek çok ehli hayvan beslenir.

Buğday, pamuk tarlaları, zeytinlikler ve incirlikler arasındaki kenar köyleri mütemadiyen topraklarını genişletmektedir. Böylece göl kenarına doğru bazı köyler ve çiftlikler tesis edilmiştir. Amık ovası Harim, Reyhaniye, Hamam, Balık gölü, Kırıkhan, Karamut, Demirköprü yörelerine ayrılabılır.

HARİM : Eski bir merkezdir. Orta zamanlarda ovanın en ehemmiyetli kalesi idi. Nureddin şehidin Harim önünde hacılla yaptığı büyük muharebe pek meşhurdur. Kalenin ortasından çıkan pınarlar etraftaki bostan ve bahçeleri sular. Şarkında Ala dağları uzanır. Garp ve şimal tarafları ovalıktır. Ova köylerinde hububat ziraati çok ileridir. Harim evvelce Antakyeye bağlı idi. Fransız işgalinden sonra ahalisinin arap olması bahanesiyle Halep Vilâyetine verildi. Harim gerek tarih ve gerek halihazır bakımından bir Türk ilidir. Etrafındaki köylerin de ekseriyeti Türktür.

REYHANIYE : Asıl adı Değirmenkaşdır. Burası ova çiftçilerinin alış veriş ettiği bir pazar yeridir. Çevresindeki köyler umumiyetle Türk köyleridir. Civarında epi asarvatika vardır. İrtah ve Tezin mevkileri orta zamanlarda da meşhurdur. Şarkında Sam'an dağları uzanır, asıl köyler ovaya doğru çoğalır. Afrin suyu şimalden geçer.

HAMAM : Kaplıcasıyla tanınmış olan Hamam birçok yolların birleştiği noktadadır. Buraya sekiz kilometre mesafedeki Cindarus çok eski devirlerde ovanın en mühim merkezi idi. İskenderun — Halep şosesi buranın ehemmiyetini artırmıştır. Buradan Baytarlıya giden yol üzerinde birçok ova köyleri sıralanır.

Hamam mevkiinden Kırıkhanaya giden yol üzerinde Muratpaşa köprüsü yakınındaki Balıkgölü ovanın mühim bir servet

kaynağıdır. Buradaki dalyanlarda pek çok balık tutularak pazarlara sevk edilir. Buradan göle kadar uzanan çayır ve sazlıklarda yazın pek çok hayvan beslenir.

KIRIKHAN : İskenderun — Halep yoluyla şimalde Hassadan gelen yolun birleştiği noktadadır. 1918 de Türkler burayı kaza merkezi yaptıkları zaman birkaç evden ve kamış barakalardan ibaretti. Fakat bu isabetli değişiklik sayesinde Kırıkhan kısa bir zamanda büyüdü. 4000 nüfuslu bir kasaba oldu. Şimdi Amık ovası üzerinde en büyük ve en işlek merkez burasıdır. Reyhaniye ve Beylân nahiyeleri ile şimalde Hacılar nahiyesi idareten buraya bağlıdır.

KARAMUT NAHIYESİ : Akgölün garbinde kısmen ova köylerini ihtiva eder. Bu kısımda ova darlaşır. Fakat dağlardan gelen akar sular buranın zenginliğini artırır. Nahiye merkezi Kızıldağın yamaçları üzerinde Avakiyedir. Sancakta Fransızların seçtiği bütün yeni idare merkezleri gibi burada da gayri Türk unsur ziyadedir. Halbuki etraf tamamıyla Türk köyleridir. Ovanın cenubunda Ası ırmağı birçok menderekler yaparak akar.

Antakye, Reyhaniye yolu buranın Demirköprü mevkiinde ırmağı geçer. Akgölün fazla suyunu Ası ırmağına akıtan Karaçay ile Demirköprü arasında küçük göller ve ırmaklar da çok balık vardır.

Hasılı Amık ovası ziraî kabiliyeti ziyade olan fakat bataklıklar dolayısıyla kâfi derece istifade edilmeyen bir yerdir. Türkler buralardan kısmen iyi cins hayvan yetiştirmek, kısmen de hububat ve meyva yetiştirmek suretiyle faydalanırlar. Buranın müstahsil unsuru Türklere aittir.

Fransız membaları Kırıkhan kazasında 25 bin nüfus gösteriyor ki; hakikî miktarın çok daha ziyade olduğu şüphesizdir. Ovanın nüfusu 50 bine yakındır.

Karasu Vadisi :

Karasu vadisi de Türkiye hudutları dahilinde devam eden bir çöküntü vadisidir. Burada Karasu ırmağı garpte Hassa civarından gelen Çatalçayı aldıktan sonra göle doğru akar iki ırmağın arasında Karataş adıyla taşlık bir saha uzanır. Burada Köroğlugezi 250 metrelik bir

zemin üzerinde 700 metreye kadar yükselir.

Şimalde Hassa ve Ekbez meydanına kadar uzanan bu arazinin büyük bir kısmı idareten Hacılar nahiyesine aittir. Bu nahiyenin merkezi Çataldere vadisi üzerinde Aktepe mevkiidir. Buradaki köyler baştanbaşa Türk köyüdür. Halk çiftçilik ile keçinir. Buranın pirinçleri meşhurdur.

Kurt Dağları :

Bugünkü sancak hududu haricinde kalan Kurt ve Havar dağları garpta Karasu, şarkta Afrin vadisiyle sınırlanır. Bağdat hattı bu dağlık mıntakanın ortasından geçer. Şimalde Karayel'de 1150 metreyi bulan bu iltiva dağları cenupta Amık ovasına doğru 800 metreye kadar alçalır. Kaymakamlık merkezi Kilis — Antakye yolu üzerinde ve Afrin ırmağının köprübaşı mevkiinde "Afrin,, kasabasıdır. Birkaç kürt köyü hariç Glasık buralarda baştanbaşa Türklerle meskündür. Yalnız bu havali değil daha şarktaki Azez kazası da Türklerle meskündür. Azez evvelce Kilisin bir nahiyesi idi.

Sam'an, Vastan Dağları :

Reyhaniyenin şarkında Sam'an dağı ile Harimin şarkındaki Ala, Barişa dağları, cenupta Oruç ovasına kadar uzanır. Ekseri tepeleri 1200 metreyi bulan bu dağların yüksek kısımları çok arızalı ve taşlıktır. Öteye beriye dağılmış olan çayırılık yerlerde koyun sürüleri dolaşır. Buna mukabil etekler ve aradaki vadiler çok verimli kırmızı topraklarla örtülüdür. Yer yer zeytinlikler ve incirlikler, bağlar, hububat ve pamuk tarlaları göze çarpar. Bu dağlık mıntakanın da ekseri köyleri Türktür. Bu dağlar üzerinde birçok ziyaret yerleri, birçok kale ve bina harabeleri vardır. Barişa dağı üzerindeki kızlar kasrı harabesinde bu arada zikre şayandır. Bu dağlık mıntaka arapçanın şimal sınırı gibidir. Burada da Türkçe ile Arapça karşılaşır. Buradan daha cenuba doğru giden Türk kitleleri kısmen Araplaştığı halde buradakiler öz varlığını muhafaza etmişlerdir.

Ala dağı ve Oruç ovasıyla Ali vadisi arasında Duveyli ve Vastanı dağları uzanır. Bu dağlarda çayır ve yeşillik çoktur. Burada harabeler azdır.

Antakye Şehri :

Kızıldağı ile Antakye dağları arasında Orontes (Ası ırmağı) iç Suriyeden gelir. Bir müddet yeraltında akar sonra meydana çıkar. Apamei civarından geçerek Akgöl suyunu getiren karadere ile birleşerek Antakye'ye gelir. Şehri kuşattıktan sonra eski Selukiya şehri yakınında Akdenize dökülür. Sahildeki delta tedrici surette büyümektedir. Antakye şehri sahilden 25 kilometre içerde Ası ırmağının 38 metre genişlik meydana getirdiği bir noktadadır. Antakyenin şarkında vadi Amık ovasına doğru açılır ve genişler. Vadi zemini mümbit ve sulaktır.

Antakye çok eski bir şehirdir. Bir zamanlar ön Asyanın birinci derecede büyük bir merkezî olmuştu. Sonraları şehir eski mevkiini kaybettiği gibi ehemmiyetli bir güzergâh olmaktan da çıktı. Evvelce Antakyanın gördüğü işleri şimdi Berut ve İskenderun görmektedir. Bugün Antakye suyu ve havası güzel bir meyva ve çiçek şehridir. Her taraf eski ihtişam devirlerinin hatıralarını taşıyan kıymetli âbidelerle doludur.

Bugünkü Antakye Ası ırmağının kenarındaki düzlüklerden başlayarak Habip Neccar tepelerine doğru yükselir. Ekseri Anadolu şehirleri gibi sırtını bir dağa yaslamıştır. Önünde şarka doğru genişliyen, bahçelerle dolu yeşil bir ova uzanır. Yenişehir ovaya doğru, ırmağın iki tarafına yayılmaktadır.

Bugünkü şehirden on misli geniş olan eski Antakye Ası ırmağının cenubundaki tepelere kurulmuştu. Artık tarihe karışmış olan eski binalar ve eserler zamanla harap olup gitmiştir. Meşhur sûrun bakiyeleri elân durmaktadır. Habip Neccar tepesindeki hisar ve saray da harap bir haldedir. Sırtlardaki eski su yolları o zamanki tesisatın azametini bize gösterir.

Ası ırmağının iki tarafında uzanan yeni Antakye 40000 nüfuslu bir türk şehridir. Bütün servetini tabiatten, etrafındaki bahçelerden temin eder. Vaktiyle pek ileri giden ve buralara kazanç getiren kozacılık, zeytincilik ve sabunculuk bugün pek zavallı bir vaziyettedir. Fransız işgaline kadar son bir asır zarfında Antakye serî bir inkişaf göstermişti. 1830 de şehrin nüfusu 17500 idi. 1890 da 25 bini, 1900 de 28000 ni bulmuştu. Cihan harbi arifesinde de 40000 ne yaklaşmış bulunuyordu.

Fakat Fransız işgalindenberi şehir gerilemiş vaziyettedir. Birçok yerli sanatlar bu meyanda dokumacılık sönmüştür. Şehir pazar yeri olmaktan çıkmıştır. evvelce sancağın merkezi iken şimdi kaza merkezi olmuştur.

Antakye ziraat mahsulleri bakımından da Anadolu şehirlerini hatırlatır. Elma, erik, şeftali, kaysının en güzel nevilerini yetiştirir. Aynı zamanda portakal, limon ve mandalina da eksik değildir. Irmak üzerindeki dolaplarla sulanan bahçeler ve bostanlarda büyük emekler sarfiyle mütenevvi sebzeler yetiştirilir. Halk tabiatın zenginliğinden pek iptidaiî şekilde istifade eder. teknik vasıtalarından, devlet kudretinin yaratıcı yardımından mahrumdur.

Antakye havasının güzelliği, civardaki sayfiye yerlerinin şirinliği ve birçok tarihî eserleri ve hatıraları ihtiva etmesi dolayısıyla, yaz kış dünyanın her tarafından seyyahlar gelir.

"Encamus,, bahçeleri Türk devrinde şöhrat almış sayfiye yerleridi. Şehre dokuz kilometrelik asfalt bir şose ile bağlı olan eski "Defne,, ile "Harbiye,, yeşillikler içinde akar sular ve şelâlelerle dolu bir yerdir. Burası koyu gölgeli yüksek ağaçlarla daima bahar içinde bir çiçek yurdudur. Zaten bütün Antakye dağları, yaylaları güzel kokulu rengârenk çiçekleriyle tanınmıştır. Şeftali ve portakal bahçeleri de buraya ayrı bir hususiyet verir.

Şehirden harbiye mevkiine giden yol birkaç kilometre sonra ikiye ayrılarak biri Encamus'a gider. Burada hafif me-

yilli sırtlar üzerinde zeytin, portakal ve daha birçok meyva ağaçları sıralanır. Bahçeler içinde kaybolan beyaz köşklere Ası ırmağının kıvrıla kıvrıla akışı seyredilir. Burası da yeşillikler içinde güzel bir mesire ve sayfiye yeridir. Daha cenupta Caksına civarındaki ziyaret dağı da tanınmış bir gezinti yeridir.

Hasılı Antakye tabiatın bütün güzelliklerini kendinde toplamış bir Türk yurdudur.

Yalnız tarihî Antakye'yi değil bu günkü Antakye'yi de tanımak lâzımdır. Hatayların bu eski yurdu bir zamanlar Selösia'lerin merkezi olmuş, zaman zaman eski İranlılarla, Bizanslıların istilâsına uğramış, Lâtinler burada Hükümet sürmüş, Haçlılarla İslâmlar burada çarpışmışlar.

Bütün bu hadiselerle beraber eski Antakye de tarihe karışmış, on asırdanberi eski şehrin yerine yeni bir Antakye, mümbit bir ziraatin merkezi olarak küçük bir Türk şehri kaim olmuş.

Evvelce Ası ırmağı seyrüsefere elverişli idi. Sahildeki Selukya limanı ile sıkı bir irtibatı vardı. Frattan Akdenize, Anadolu'dan Suriyeye giden yol üzerinde idi. Zamanla bu vaziyet değişti. Irmak mecrasında olması, sahilde deltanın genişlemesi dolayısıyla Selukya limanı harap oldu. Orta zamanlarda bunun yerine Suveydiye tesis edildi, fakat o da bir şey temin edemedi. Artık Ası ırmağı eskisi gibi kayıklarla seyrüsefere elverişli değildir. Eski Antakye yalnız siyasi ve dinî hakimiyetini kaybetmekle kalmadı. Hiç eksilmiyen zelzeleler de onu harap etti. Onun yerine mıntakanın öz evlâtları Türkler tamamıyla başka esaslar üzerine yeni Antakye'yi kurmuşlardır.

Antakyenin cenubundaki silsileye Kası ve ya Antakye dağları denir. Arazinin büyük bir kısmı çam ve sedir ormanlarıyla örtülüdür. Daha cenupta bulunmasına rağmen iklimi Amanoslardan farksızdır. Hübubat ve meyva mebzulen yetişir. Bu dağlar üzerinde başlıca dört coğrafi yöre göze çarpar. Kuseyr, Ordu, Bayır, Bucak. Daha cenupta Hazne, Seyhun, Hetye havalisi de bu mıntakadan sayılır.

KASIR : Vasatı 500 metre yükseklikteki Kasır ve ya (Kuseyr) yaylası Antakyenin cenubu şarkisine düşer, burası idareten aşağı Kuseyr (Karsu) orta Kuseyr (Babturun) yukarı Kuseyr (Şehköyü) diye üç nahiyeye ayrılmıştır. Nisbeten derin vadilerle oyulmuş olan Kuseyr yaylasında güzel mer'alar ve çayırliklar vardır. Pek çok hayvan beslenir. Aynı zamanda mıntakanın hububat ambarıdır. Buğdayları eskidenberi meşhurdur. Şarkta Ası vadisine dik yamaçlarla inilir. Bir iki köy istisna edilecek olursa buralar Türk köyleriyle doludur.

ORDU : Garpte Ordu nahiyesi de arızalı bir yerdir. Burada mer'alar ve ormanlar çoktur, güzel ve zengin çiftlikler mümbit tarlaları ve mütenevvi meyva bahçelerini ihtiva eder. Umumiyetle Türklerle meskündür. Antakye — Lâzkiye şosesi Ordudan geçer. Ordu yaylasının garbında yükselen Akra dağı ile Karaduran tepesi buralara ayrı bir hususiyet verir. Ası ırmağı ile Kebir nehri su bölümü hattı üzerinde bulunan bu arazinin bir kısmı Kebir nehri havzasına düşer. Buralarda Bityas ve kasap yaylalarına yazın çok seyyah gelir.

BAYIR - BUCAK : İdareten Lâzkiye hükûmetine bağlı olan Bayır ve Bucak nahiyeleri de Antakye dağları üzerindedir. Arızalı ve ormanlık bir saha üzerinde olup arazi cenuba doğru meyillidir. Karaduran dağlarından Seyhun — Hazne havalisine kadar uzanan bu nahiyeler baştanbaşa bir Türk yurdudur. Bura Türklerinde Oğuz efsanelerinin kıymetli yadigârları saklıdır. Her iki nahiyede 70 binden ziyade Türk nüfusu vardır. Garpte Kandilderesi üzerinde (Saray) Kebir nehri üzerinde Kebelli büyükçe merkezlerdendir.

HAZNE : Kası dağları daha cenuba doğru devam eder İbnihani burunundan Cisrişuğur'a(1)doğru çekilen hat üzerinde bulunan Hazne havalisinde de Türkler yaşamaktadır. Burcuislâm ve Sulaylı gibi büyük Türk köylerini ihtiva eden Hazne nahiyesinde 30 binden ziyade Türk var-

dır. Bu mıntakadaki Arapderesi Türkçenin hududu gibidir.

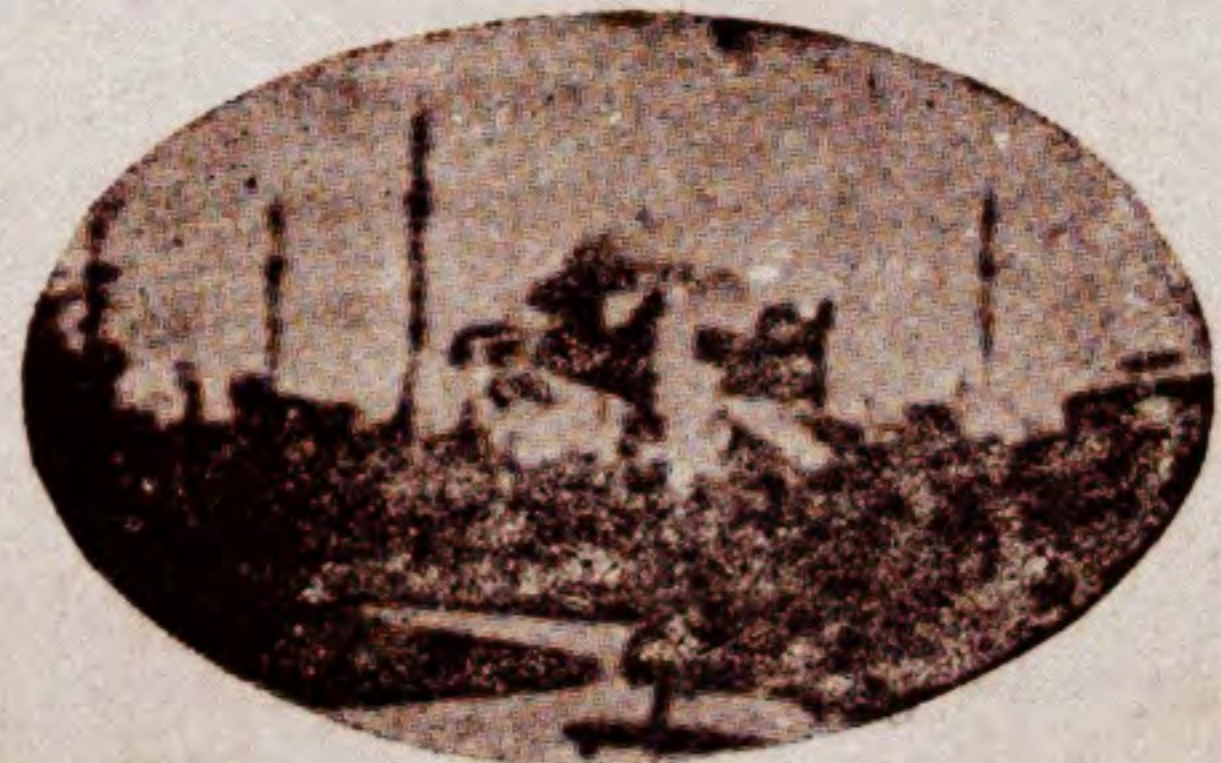
SEYHUN : Bu saydığımız nahiyelerin idare merkezi olan Seyhun havalisi de dağlık ve arızalı bir yerdir. Şarkta Ası vadisine dik yamaçlarla iner. Merkez nahiyesinde yaşayan Türkler cenuptan gelen araplık istilâsına karşı asırlardanberi mukavemet göstermişlerdir. Cisrişuğur'e giden yol kısmen bu havaliden geçer. Bu yol Türkçe ile Arapçanın karşılaştığı yerdir. Hiç şüphesiz dil hududu vaktiyle daha cenuptan geçiyordu.

HETYE : Şarkta Hetye nahiyesi hattı maili üzerinde eski bir merkezdir. Bu nahiyede Türk köyleriyle doludur. Arazi orman ve çalılarla örtülüdür. Bu kısımda Ası vadisine dik yamaçlarla inilir. Burada Ası vadisi üzerinde vaktiyle Antakye muhafaza eden eski kaleler sıralanır.

Görülüyor ki, Antakye dağları ve yaylaları öz Türk yurdudur. Kasır, Ordu, Bucak, Bayır yayla ve köylerinde 200 bine yakın Türk yaşamaktadır.

Asıl bu mıntakanın Anadoluya bağlılığı nüfusunda ve kültüründe görünür. Bura halı en ufak bir lehçe farkı göstermeden Anadolu Türkçesiyle konuşur. Büyük muhaceret yolları üzerinde bulunan bu mıntakaya gelen Türkler öz varlığını daima muhafaza etmişlerdir. Buradan daha cenuba, Suriye topraklarına da pekçok Türk kitleleri inmişse de bunların büyük bir kısmı araplaşmıştır. Buradaki dil ve kültür hududu arazinin bünyesiyle o kadar büyük bir uygunluk gösterir ki, tabiatle kültürün bu kadar vazih bir intibakına pek nadir tesadüf edilir. Anadolunun devamı olan iltiva mıntakasıyla beraber Türkçe biter ve Suriyenin inşikak sahasında Arapça başlar.

Hamit Sadi Selen

(1) Şuğur köp.üsü — Sinur köprüsü demektir.

Tarihî Bakımdan Sancak ve Havalisi

Milâttan 2000 sene evvel Etilerin en kalabalık bulunduğu yer Antakye ve havalisi idi. Hititlerin kadim merkezi olan (Kargamış) a en yakın bir liman olduğu için kandilerine tabii bir tiransit merkezi olmuştu. Milâttan evvel 721 senesinde civar şehirlerle birlikte Asurilere geçmiş Asur ve Küldanilerden sonra uzun zaman İraniler elinde kalmış, büyük İskender Anadoluyu baştanbaşa işgal ederken Antakye'ye hususî bir ehemmiyet vermiş, İskenderin ölümünden sonra (Selfekos - Selfeki) ler hükümdarı (Antakiyos) tarafından yapıldığı için (Antakye) adı buradan kalmıştır.

120 sene kadar (Selfekos) hükümetinin merkezi kalan Antakye, Selfekilerin kendi dil, ahlâk ve âdetlerini cebren Yahudilere kabul ettirmeye kalkışmaları ve bu yüzden Suriye ve Filistin de birçok katliamlar yapmaları dolayısıyla Romalıların hücum ve işgaline maruz kalmış, Selfekos hükümeti yıkılınca Romaya tâbi bir eyalet olmuştur.

300 sene kadar Romalılar elinde sulh ve asayiş içinde yaşamış, milâttan 400 sene evvel Part Kralı ikinci Mihridad'ın ordusunu bozarak galip gelen "İkinciDikran,, tarafından işgal edilmiş, Dikran Antakyede adına para bastırmıştır. Sonra yine Romalılara geçmiş, Arapların büyük istilâsı başlayınca şarkî Roma imparatoru zamanında 633 senesinde Şam'ın Araplar tarafından işgali üzerine Antakye, Roma ordusuna Üssülhareke olmuştur. Bu tarihte bizzat imparator Antakye'ye gelerek ordusuna kumanda etmiş, fakat (Ebu ubeyde bincerrah) tarafından 638 de fetih edilmiştir.

838 de bir Türk hükümdarı olan Ahmet Tolun tarafından işgal olunarak Mısra tâbi bir eyalet olmuş, 873 te Abbâsilerin eline geçmiş, 954 te tekrar Bizans tarafından işgal edilmiştir.

Bu arada geçen birçok tebeddüllerden sonra nihayet 1033 tarihinde Selçuk hükümdarı (Alp Arslan oğlu Süleyman) tarafından zapt edilmiştir ki : O zaman Antakyenin sahibi (Fardiros) adlı bir Erme-

ni imiş. Süleyman Antakye kalesini işgal edince kaçıp Bizans'a gitmiş, Süleyman Antakyelileri hiç incitmemiş, evlerine Askerlerin girmesini menetmiş, böylece gönüllerini kazanmıştır

1097 de Ehlisalip tarafından işgal edilen Antakye 1171 de yine Selçukilere geçmiş, 1187 de Salâheddin Eyubî tarafından zapt edilmiş, 1229 da Etrak Tevaifi Mülûkünün, 1355 te Çerakise Mülûkünün eline geçmiş, 1503 te büyük Yavuzun Mısır kölemenleri hükûmetine nihayet vermesi üzerine Osmanlılara intikal etmiştir.

Bu tarihî panoramanın tetkikinden anlaşılır ki, 1100 senedenberi bilfiil Türk hükûmetlerinin idaresinde bulunan Antakye evleri, sarayları, medreseleri, camileri, hamamları, bütün müesseseleri öz ve halis bir Türk diyarıdır. Dil ve kültür vasıflarıyla de tamamen Türktür. En bitaraf zamanlarda 50 sene, 25 sene evvel yazılan coğrafya kitapları ve haritaların tetkikiyle de sabittir ki, İskenderun ve Antakye mintakasındaki bütün köy ve semt adları, en ufak pınarlar ve su başları, geçitler, yollar, dere ve tepeler, orman mintakaları, hüyükler ve sair bütün coğrafi mevki ve semet adları, âile, aşiret ve kabilelerin ad ve soyadları hep öz Türkçedir.

Birkaç örnek olarak yalnız "Akgöl,, etrafındaki şu köy ve mevki adlarını 334 te basılan Erkânı Harbiye Umumiye haritasından alıyorum: Kızılkaya, Göktepe; hüyüğü; Gökçeoğlu; Çinkıoğlu; Kara hüyük; Dutlühüyük; Canpulat; Heybece; Acarköy; Akpınar; Çiloğlan; Üçtepe; Çakaltepe; Kastalkayalı; Paşakastalı; Mis teppe. Hep böyle adlar ...

Bütün bu köy ve coğrafi mevki adları, en eski devirlerde basılmış haritalardan olsun; tetkik edilirse Sancağın hiç bir tarafında başka bir ırkın damgası olmadığı görülür. Coğrafi mevki köy ve semt adları kadar bir ırkın hüviyet ve varlığını kat'iyetle tesbit eden ilmî vesâik olmadığı da apaçık bir hakikattir. Hususiyle bu tarihî kıt'anın dil ve kültür bakımından yüksek ve kat'i hüviyetleri canlı bir müeyyide olarak dünyanın gözü önündedir.

K. Aydın

FECİR ..

Yüzünde bir fecir aydınlığı gibi saffet ve namus hâlesi parıl parıl yanan mühlemine ithaf.

Gül renkli bir hava dalgası gibi fecir.
Bütün dağ uçlarında hür sesi ,
Bahçeler, uvalar üstünde gülmesi,
Ufukta parlayan bir deniz gibi fecir.

Çevirmiş dünyaya oklarını ,
Gönülden bir ziya teması geçirir,
Ve ruha beyaz bir iklimin füsünü içirir
Görün, etekleri dağ başlarında peri kızlarını

Sevincini görün, bu eşyanın yer yüzünde
Ve sabah, altın rengini sevgililerin ,
İçinde pırlanta bir genç suların ,
Yüzüyor aksi göklerin yer yüzünde ..

Ah, ne azdır ömrü bu tan kızlarının ,
Tabiatın bu şiiri ki : Yarım aydınlıktır ,
Herşey bu an sevinç dolu ve hava ılıktır
Doğan güneş bir aksidir beyaz izlerinin..

Bu dem, bir sona eriştir ki : Tatlı ..
Bir an süren zevkin örperişi gibi ..
Ve genç sevda ilâhlarının gösterişi gibi,
Ruhlar, beyaz göverçinler gibi kanatlı ..

K. Aydın

SAN'AT ..

İmkânsızın kanatlarına -
Takılıp gizlice yükselmek.
Ve böylece bir sonsuz emek,
Ve bir çırpınma bahasına ,
Tadılmamış zevkleri tatmak ,
Görülmemiş bir şey yaratmak,

Sonra başka parıltılarla -
Yığınların fevkine ermek ,
Devirleri geri çevirmek ,
Ve su gibi akıntılarla :
Eredya dan bir çiren almak -
Bir'ganimet zevkiyle yanmak.

TAN ..

Ufukta renkleri, pembe, al ,
Mavi rüyalar kuruda ..
Bulutlar ve solan hilâl;
Hep akıyor gökler suda ..

Bazı bir gölge, bir yaprak,
Ve son yıldız akisleri,
Kuşların uzak sesleri,
Örperiyor fecir berrak.

Gözler süzülür bu demde,
Ve akan sular vecitli,
Füsunlu, geniş vaitli -
Gül bahçeler aksi camda.

**

Edebiyat tarihimizde kaç devir geldi geçti. Türk "Rönesans," ının cidden bir "Malrebi," bir (Ronsar) 1 olan büyük şinasi hakikaten fazilet, kemâl timsali "Üstat Ekerem," son devirde bir deha harikası olan "Ahmet Haşim," den başka isabetli görüşleriyle mütemyiz münekkit gelmedi.

"Dergâh," ta bir kaç makalesiyle şiiri "Felsefe," bakımından araştıran büyük Felsefe Profesörü "Mustafa Şekip," ve eskiden Dergâh, Yarın Mecmualarında; sonra üç senedenberi "Varlık," ta nefis birer tablo, birer peyzaj olan, tetkikleriyle her vakit yüksek bir tenkit dahası gösteren "Abdülhak Şinasi," ve yıllardan beri cemiyet hadiselerine ait tenkitleriyle her gün bir yeni zaferini alkışladığımız aziz (Peyami Safa) , arasıra büyük şair (Ya'hya Kemal) , genç şair (Cahit Sıtkı) nın bazı tenkitlerini göz önüne alarak işaret etmek gerektir ki: san'atın bu nev'ine dair isabetli ve kemal derecesini haiz bir etüt verilmemiştir.

Bunun yegâne sebebi şu üç dört asıl san'atkârın sırf san'at tenkidiyle uğraşmaya vakit ve ya imkân bulamamaları; bundan daha mühim olarak Türk Üniversitesinde hüküm ve fikirleri tekin vasfını kazanmış bir otorite bulunmamasıdır. Bu yüzden bugünün gençliği - ne yazık - avara bir halde san'at ikliminde dolaşmakta, her gün bir yeni seraba koşarak sonunda eli boş kalmaktadır.

Bundan ötürüdür ki, san'atın her nevinde tecrübesi hüsrana uğramış kimse-ler bir kitaphane kataloğunu andıran, içinde bir yeni şey bulunmayan konferans notlarını yeni san'atın tenkidi deye ortaya atıyor ve daha feci olarak [Türk Sazı] nın 76, 77 sahifelerinde matbu (Yavrumun Mezarında) şiiri, haftalık bir gazete sütununda [Amatör Yazılar] işaretiyle ve başka bir imza altında neşrediliyor da, hiç bir taraftan buna hayret edilmiyor?

Türk klâsikleri arasında sayılan bir eserin en güzel bir parçasını amatör yazıları sancak kadar Türk san'at ve edebiyat kitaplarına ilgisizliği anlaşılan kim-

seler gazete çıkarabiliyorlar.

Bu cesaretler; okuyucuların saffet ve itimadını kırarak olan bu haller, salâhiyetli bilgilerin ilgisizliğinden ... Bundan daha mühim olarak fikirlerine, görüşlerine genel efkârın saygı göstereceği büyük san'atkâr ve mütefekkirlerimizin isim tasrihi suretiyle ve açık bir ferağat le eserleri tenkide tenezzül etmemelerinden ileri geliyor.

Her intişar eden eser isim tasrihi suretiyle, açık bir gönül, hasbi bir ferağatle tenkit edilmedikçe, her gün garip bir facia halinde birçok sayıklamalar; yüzlerce, binlerce defa tekrarlanan kalitesi düşük mevzular, açık'saçık hikâyeler hele kekeliyen tercümeleer önünde yeni neslin hayret ve heyecan içinde hakikatı bulmak için, çırpınmasına nihayet verilmeyecektir.

Bir tereddiye doğru sürüklenen bu avaralığın önüne geçmek için yegâne çare Kültür Bakanlığınca en az oniki âzadan teşekkül edecek bir (Neşriyatı Tetkik ve Kontrol) heyeti kurmak gerektir.

Bu heyet delegeesi :

Tercümeler için : Bürhan Ümit, Enver Şazi, Hayri Rüştü, A. Gaffar.

Felsefe, içtimai tetkikler için : Ziyaddin Fahri, Hilmi Ziya, Suut Kemal, Mehmet Servet.

San'at ve edebiyat tetkikleri için : Abdülhak Şinasi, Ahmet Kudsi, Ahmet Muhip, Cahit Sıtkıdan ibaret olmalıdır.

Hemen kaydedelim ki; bu delege yedi sekiz senelik bir tetkikten sonra ayrılmıştır. Bugünkü nesle meş'ale olabilecek derecede yüksek kültürleri, bilhassa asıl bir ferağat ve hasbilikle mütemyiz karakterleri ve bütün hükümlerinde yanılmaz görüş ve anlayışlarındaki isabetleri her vakit saygıyla karşılanmıştır. Her birinin şahsiyet, kudret ve muvaffakiyetlerini gösteren ve bugüne kadar hiçbir yerde mevzubahs edilmeyen (Etüt) lerimiz bu sütunlarda sırasıyle intişar edince bu ayırış de ne kadar haklı olduğumuz görülecektir.

K. Aydın

ÜLKÜ

ÜLKÜ : Bir ileri görüş dergisi. Fikri sistemler birliğini her düşünceye üstün tutan, memlekette herşeyden ziyade bu birliğe, bu teşkilâta doğru yürümeyi tekvine çalışan büyük fikir ve ideal mecmuası.

(Halkevleri) gibi tamamen bir devlet müessesesinin fikir kaynağı olduğu halde hiç bir vakit eski propaganda siyasetinin dar görüşlerine; elestiki jestlerine tenez-zül etmemiş büyük yenilik mecmuası ...

Her gün daha veciz bir hakikate, bir ibdaa bürünen, her gün daha şumullü, nafiz ve müşfik bir bakışla hayatı ve memleketi gören bir mecmua.

İşte bir hadise ki; bütün tarih boyunca eşine tesadüf edilmemiş : Her işinde Cümhuriyetin seciyesini belirten, Türkün ezeli saffet ve namus cevherini âleme bir ışık gibi çeviren, ve Anadolunun tarihe karışan bütün iztirap günlerini bakışlarında eriten büyük İnönü, bu mecmuanın baş yazısını yazmak ferağatini gösteriyorlar.

İşte "Haşım,, in enfes yazılarını andıran musahabeleriyle Abdülhak Şinasi, bazan bu mecmuada bir sabah açılışı gibi hayatı aydınlatmada ... İşte başlı başına bir fikir cihanı yaratan kudretli ve ahlından daha nefis tercümeleriyle Hasan Cemil ve çok güzel "Felsefi,, nesirleriyle Ahmet Bedi ve Ali Saminin derin sezışleriyle Aydın resim estetiği ...

Ve nihayet Profesör Suheyp Nizami, Mazhar Nedim ve Münip Hayrinin kudretli veciz hukuk etütleri.

Evet, her ay ilim ve fikir âleminde bir yeni hadise olan mecmua tıpkı eski Türk yurtlarının zengin bir örneği olmak kemalini haiz.

Yalnız, sahifelerinde daima bir boşluk gibi görünen "Tenkid,, e, yüksek, olgun, hür, nezih tenkide yer vermesini açık bir gönül heyecaniyle Ülküden dilemeyi bir vazife biliriz.

Sonra bugüne kadar Ülküde neşr olunmak bahtiyarlığına eren şiirlerin bir

çoğunda tek bir misra ibda eseri olmadığını teessürle kaydetmek zarureti vardır. Ülküye Türkçenin beyaz ve nefis üslubiyle yazılmış, endamı bir tutam ışık renk ve rayihadan örülmüş şiirler girebilmelidir.

Ahmet Hamdi, Ahmet Kudsi, Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı Ömer Bedrettin, Şükûfe Nihalın şiirleri gibi şiirler.

Onun için, ideal Ülkümüze lâayık şiir olmadıkça; bu aynı havadan çalan, zevksiz neş'esiz sayıklamalar, tekerlemelere yer vermemekle büyük bir vazife yapılmış olacaktır

Bundan başka mecmuanın yazıları güçlkle okunuyor. Çünkü harfleri pek ıfaktır.

Ülkümüze lâayık harf ve şekil Foto Süreyya mecmuasından daha güzel olmalıdır.

Kâğıdı parlak kâğıttan intihap edilmeli, 32 sahifeyi geçmemelidir. Çünkü fazla sahifeli mecmuaların bir hamlede ve heyecanla okunmadığı, birçok tecrübe, intiba ve müşahedelerle sabittir.

Büyük inkılâbımızın en olgun ve heyecanlı bir çağında doğan "Ülkü,,nün günden güne daha taze ve nefis bir genç teravetiyle gözlerimizi mest edecek bir güzelliğe bürünmesini dilemek hakkımız ve vazifemizdir.

K. Aydın

Halk Evinde "Himmetin oğlu,"

Her tarafta olduğu gibi, Burdurun kışı da şiddetli geçti. Beş altı yıldır Burdurda böyle kış görülmemişti. Bu yüzden çalışamıyacak derecede yoksul kimselere verilmek üzere Halkevimizin Sosyal Yardım şubesi 9 / 1 / 937 de güzel bir müsamere verdi. Müsamerenin programı zengin ve dikkatle seçilmiş mevzulardı. Onun için halk derin bir zevk ve heyecan duydu. Bilhassa "Himmetin oğlu," piyesini oynayan Halkevi Temsil Kolu gençleri çok alkışlandılar. Takdire değer bir muvaffakiyetle oynayan gençler büyük Halk evi salonunda mükemmel dekorlarla donanmış sahnede amatörler gibi değil, yıllarca sahnelerde sitaj görmüş artisler gibi oynadılar. Arkolu gençlerinin teşkil ettiği orkestra takımı güzel parçalar çalarak halka nefis bir musiki ziyafeti verdi. Arkolunun muvaffakiyeti her vakit şükranla karşılanmaya değer bir şekildedir.

Zaten şu gerçek bir görüştür ki, Halk evleri yurdun her tarafında yegâne hayat ve medeniyet kaynağıdır. Vakit vakit böyle canlı ve nezh müsamerelele hayatı, medeniyeti, iyi yaşamak şartlarını, yükselmek arzu ve ihtirasını halka öğretirler.

Bu münasebetle işaret etmek gerekir ki, bilhassa Burdur Halkevinin ciddî ve inkılâpçı, gösterişten uzak ve faydalı konferanslar teminine çok ihtiyacı vardır. Her vakit görülmüş, dikkat edenlerce anlaşılmıştır ki, bir konferansa mevzu olan her hangi hayatı ve içtimai mes'ele derhal muhitte kuvvetli akisler bırakmış, halk üzerinde çok müessir olmuştur. Yeter ki, konferans veren şahsiyet mevzu üzerinde aylarca işlesin, bütün mukadder itirazlara cevap hazırlamış olsun. Bilhassa konferans her taraftan arzu edilen, teces süsü, marakı mucip, münakaşası pek az yapılmış mevzular üzerine olmalı, konferans yeni, orijinal ve hiç görülmemiş bir şekil ve usulda yapılmalıdır.

Çünkü, bu fikraya mevzu olan müsamerenin muhitte uyandırdığı akislerdede görüldü ki; muhite çok canlı ve heyecanlıdır. Bu gibi yeniliklere çok ihtiyacı var, onun için değerli ve aydın bir gençliğe malik olan Burdur Halkevi Yönetim Kurulundan ehemmiyetli ve hayati mevzu ve mes'ele

Bir müşahedeye dair ..

"Yeni Adam,, da Bay Ahmet Hamdinin, "Bir zihniyet mes'elesi,, deye bir müşahedesini okuduk.

"Kapaklarındeki renkli resimlerin hoş gitmesi yüzünden çok satılan kitap formaları,, ve bunda çocuk ve ya iptidai insan zihniyeti istidlâl ediliyor. Halbuki Bay Ahmet Hamdi takdir etmiyorsa, bir zaman estetik profesörlüğü yapan değerli mütefekkirimiz Bay İsmail Hakkı pek âlâ kabul buyururlar ki, bu görüş bedii zevka işarettir.

Çocuk ve ya iptidai insanda olduğu kadar, medeni insan vasfının bir şulesi olan insiyakı ve bedii bir zevk temayülü, onun için bu müşahede bizi bedbinliğe değil, bir sevince götürür. Çünkü mes'eledere renge ve güzel çizki âhengine koşmak var.

Zevksiz bir tab'a bürünmüş eser ne kadar değerli olursa olsun biran için güzün bedii hızını veremez. Böyle olmasaydı, merhum Ziya Gök Alp "Yeni Hayat,, kitabını renk ve ziya hüzmeleriyle süslemek ihtiyacını duymazdı ve "Âşıklar yolu,, kitabı aynı suretle bastırılmazdı.

Muharrir "Kamusulalâm,, ve "Evliya Çelebi Seyahati,, ciltlerinin satıldığı devirdeki ucuzluğu refahı hayat şartlarını bilhassa o devrin koca İmparatorluk hududunu ve hatta Türkistan, Kafkasyayı göz önüne getirseydi bu kitapların neden o kadar satıldığını derhal takdir ederdi. Hem bu kitapların tab'ı gayet nefis idi.

Bunun için biz; bugünkü o her türlü zevkten âri matbuaların satışına bakarak zamanımız okuyucularına karşı derin bir hürmet ve sevinç duyarız.

K. Aydın

lere dair konferanslar teminini diler; kışın en şiddetli bir gününde müsamerenin iyi yekûn tutan hasılatıyla yoksul kimselere yardım etmeye muvaffak olduğundan dolayı Halkévizi kutlularız. Bu münasebetle Halkevi temsil heyetiyle Arkurulu gençlerine teşekkür ederiz.

MECMUA

Burdur Halkevi Neşriyat Kolu tarafından çıkarılır

MES'UL MÜDÜRÜ

Doktor Haydar Ömer

Gelecek Sayılarımızdaki Yazılar

- 1 — Türk edebiyatı tarihi ne gibi vasıfları haiz olmalıdır?
- 2 — Türk romanlarına dair geniş ve mukayeseli bir tetkik.
- 3 — Türkiye coğrafyası nasıl yazılabilir, bugüne kadar intişar eden Türkiye coğrafya kitapları hakkında mukayeseli bir tenkid.
- 4 — Divan edebiyatı tarihine ait mukayeseli ve geniş bir tetkik.
- 5 — Büyük Şinasi, Namık Kemal, Hamid, üstat Ekrem, Fikret, Cenap, Ahmet Haşim hakkında yazılmış eserlerin tenkidi.
- 6 — Ziya Gök Alp, Mehmet İzzet, Mustafa Şekip, Terbiyeci İsmail Hakkı için ciddi, orijinal etüdlere.
- 7 — Abdülhak Şinasi Emin Bülent, Ahmet Kudsi, Ahmet Muhip, Ahmet Hamdi, Cahit Sıtkı, Ömer Belledin'in san'at ve şahsiyetleri hakkında bir tetkik.
- 8 — Umumiyetle tercümenin vasıfları ve Türkçeye çevrilen edebî, felsefi, ilmî eserlerin mukayese ve tenkidi
- 9 — Düşüncede hürriyet ve Türkçe teffekkürün lüzumu hakkında mühim bir araştırma.
- 10 — Estetik ve Edebî tenkide dair geniş mikyasta etüd.
- 11 — Burdur mintakasının tarihi, beşeri, tabii coğrafyasına dair etüd.
- 12 — İbrahim Alâeddinin çocuk ruhiyatı ve gençlik eserleriyle, Galip Atanın sıhhi müsahebelere ve hıfzıssıhhat, asap eserlerindeki üslûp ve şekilde hayatî ve içtimai sıhhatata dair orijinal mevzular.
- 13 — Terbiyeye, hukuka, felsefeye, ziraate dair günün mühim mevzuları ve mes'eleleri üzerinde düşünceler ve araştırmalar.

"ÜLKER,, e yazı göndermek lütfünde bulunacakların bu mevzulardan birini intihap buyurmalarını diler, tercüme olarak yalnız güzel hikâyeler neşredebileceğimizi arzeyleriz.

D Ü Z E L T M E

4 üncü sahifedeki Namık Kemal şiirinin 12. satırında Hüzündür kelimesinin (v) harfi unutulmuştur.

7 inci sahife'deki Tazmin'in 1 inci satırında (has) kelimesi "Şen,, olacaktır.

15 inci sahife sonunda imza yanında (ulusden) kelimesi unutulmuştur.

16 inci sahifenin 16 inci satırında "Farafır-

dan,, kelimesini müteakip (Hükümet merkezi) kelimesi yazılacaktır.

17 inci sahifedeki "San'at,, şiirinde 11 inci mısradaki (Çiren) kelimesi "Siren,, olacaktır.

17 inci sahifedeki (Tan) şiirinde 1 inci mısradaki (Renkleri) kelimesindeki (i) fazladır.

NOT : O kadar itinaya rağmen gözden kaçan bu yanlışların düzeltilmesi rica olunur.

10 Kuruş

Burdur Basımevinde Basılmıştır